A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

2006. július 4.

az állami vállalatok egyes műveletei/ügyletei esetében a tőkenyereség társasági adómentességéhez Portugália által nyújtott C 30/2004 (ex NN 34/2004). számú állami támogatásról

(az értesítés a C(2006) 2950. számú dokumentummal történt)

(Csak a portugál nyelvű változat hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2006/748/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (1) bekezdésének második albekezdésére,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

miután felkérte az érdekelt feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket az említett cikknek megfelelően ([1]),

mivel:

I. AZ ELJÁRÁS

(1) A Bizottság, miután tudomást szerzett a portugál hatóságok részéről bizonyos állami vállalatok részére nyújtott állítólagos kedvezményről, amelyek a portugál „Estatuto dos Benefícios Fiscais" (Adókedvezményre vonatkozó rendelkezések) (a továbbiakban: EBF) ([2]) 25. cikke értelmében társasági adómentességet nyújtottak a tőkenyereségre, 2001. március 14-én kelt levelében részletes tájékoztatást kért a fenti hatóságoktól.

(2) A portugál hatóságok 2001. április 25-én levélben válaszoltak. A Bizottság 2003. október 28-i levelében további tájékoztatást kért, amelyre 2004. január 30-án érkezett válasz. A portugál hatóságok 2004. szeptember 8-án kelt levelükben további információkat nyújtottak be.

(3) 2004. október 6-i levelében ([3]) a Bizottság tájékoztatta Portugáliát az említett támogatással kapcsolatban az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerint eljárás indításáról szóló határozatáról. E határozatában, amelyet közzétettek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* ([4]), a Bizottság felkérte az érintett feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket az intézkedéssel kapcsolatban.

(4) A portugál hatóságok a Bizottsághoz 2005. december 21-én érkezett levelükben nyújtották be észrevételeiket.

(5) Egyetlen érintett fél sem nyújtott be észrevételt.

II. A TÁMOGATÁSI RENDSZER RÉSZLETES LEÍRÁSA

(6) Az adómentességről az EBF „*A privatizációs folyamat során képződő tőkenyereségek*" című 25. cikke rendelkezik, amely megegyezik az EBF 2001. július 3-i 198/2001. sz. törvényrendelettel történő módosítását megelőző eredeti, 2000. évi változata 32. cikkének C. bekezdésével.

(7) Az EBF 25. cikke előírja, hogy a kizárólag állami tőkével rendelkező vállalatok, valamint az általuk ellenőrzött vállalatok esetében a társasági adófizetési kötelezettség körébe tartozó nyereség megállapításakor ki kell zárni az adóalapból azt a tőkenyereséget, ami olyan privatizációs műveletek és szerkezetátalakítási folyamatok során keletkezett, amelyeket az állam részvényesi funkciójában a stratégiai iránymutatásoknak megfelelően végzett, és a pénzügyminiszter rendelete ilyenként elismert.

(8) Az EBF 25. cikke 2000. január 1-jén lépett hatályba, a 2000. április 4-i 3-B/2000 törvény 103. cikkével összhangban.

III. AZ ELJÁRÁS INDÍTÁSÁNAK INDÍTÉKA

(9) A hivatalos vizsgálati eljárás indítására irányuló határozat azt jelezte, hogy az EBF 25. cikke látszólag az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének megfelelő állami támogatási rendszert hozott létre. Ez a rendszer működési támogatásnak tűnt, de a rendelkezésre álló információk alapján ezzel nem volt összeegyeztethető, mivel nem irányult semmilyen támogatható beruházásra vagy költségre. Ezen felül az EK-Szerződés 87. cikkének (2) és (3) bekezdésében előírt mentességek egyike sem bizonyult alkalmazhatónak. Az intézkedés ellenben olyan indokolatlan támogatást hozott létre, amely előnyben részesítette az állami vállalatokat a magánszektorban működő versenytársaikkal szemben.

IV. PORTUGÁLIA ÉSZREVÉTELEI

(10) A Bizottsághoz 2005. december 21-én érkezett levelében Portugália megerősítette azokat az információkat, amelyeket a Bizottság előzetes értékelése során már benyújtottak.

([1]) HL C 256., 2005.10.15., 26. o.
([2]) 1989. július 1-jei 215/89. sz. törvényrendelet.
([3]) C (2004) 2637, 2004.10.6.
([4]) Lásd az 1. megjegyzést.

(11) A portugál hatóságok az alábbi módon foglalják össze a tőkenyereségre vonatkozó társaságiadó-rendszer alakulását Portugáliában:

— 1993 óta az újra befektetett tőkenyereségek adózás szempontjából kedvezményes elbánásban részesülnek, amennyiben azok tárgyi eszközökből vagy holdingvállalatok (SGPS) által birtokolt részvényekből keletkeznek ([5]). Ezekben az esetekben a keletkezett nyereség a jövedelmek újra befektetése mellett nem adóköteles.

— Ez a helyzet 2001-től megváltozott ([6]). A tőkenyereség és a tőkeveszteség pozitív egyenlegét a következő formában megadóztatták: amennyiben a nyereséget annak megszerzésének évében újra befektették, annak egyötöde a folyó évben, és további egy-egy ötöde az azt követő 4 év során adókötelessé vált.

— 2002-től kezdve a tőkenyereségek fele adókötelessé vált még abban az esetben is, ha újra befektették őket ([7]).

— 2003-ban a helyzet újra megváltozott: a holdingvállalatok (SGPS) (úgy, mint a kockázati tőketársaságok (SRC)) teljes egészében mentesültek a tőkenyereség adóterhe alól a legalább egy éve tulajdonukban álló részvények esetében ([8]).

(12) A portugál hatóságok azt állítják, hogy az állami vállalatok esetében kizárólag azokat az adómentességi jogszabályokat alkalmazták, amelyek megegyeztek az 1988. évi adóreform és *társasági adó* (IRC) bevezetése óta a szerkezetátalakítás alatt álló magántulajdonú vállalatok tőkenyereség-adóztatási és adóügyi semlegességi szabályaival.

(13) E tekintetben a portugál hatóságok azzal érvelnek, hogy a portugál törvények az adómentesség terén az újra befektetett tőkenyereségeket kedvezményes elbánásban részesítik, amennyiben azok tárgyi eszközökből vagy holdingvállalatok (SGPS) által birtokolt részvényekből keletkeznek. Ezekben az esetekben a nyereségek újra befektetésével adómentesítik őket, ami a portugál adórendszer kulcsfontosságú eleme.

(14) Az EBF 25. cikke a teljes mértékben állami tulajdonban lévő vállalatoknál és az azok által ellenőrzött vállalatoknál képződött tőkenyereséget a társasági adóalapból (IRC) szintén leírhatóvá tette. Ezzel csupán kiterjeszti a holdingvállalatok (SGPS) és más, szerkezetátalakítás alatt álló magánvállalatok esetében a tőkenyereségeknél alkalmazott elbánást. Így a támogatható vállalatok nem részesülnek anyagi előnyben, amennyiben privatizációban vesznek részt, illetve átszervezés vagy szerkezetátalakítás alatt állnak.

(15) A portugál hatóságok szerint az EBF 25. cikke pontosan azt kívánta megelőzni, hogy a privatizáció és szerkezetátalakítás alatt álló állami vállalatok az állami tulajdonú holdingvállalatoktól függjenek, megkönnyítve ezzel az állam részvényesi funkcióját.

(16) A portugál hatóságok jelzik, hogy az EBF 25. cikke nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely az általános rendszerhez képest a tőkenyereséggel kivételező rendszert hozna létre. Alkalmazása nem biztosít semmiféle további előnyt az abból részesülő, szerkezetátalakítás vagy átszervezés alatt álló vállalatoknak.

(17) A portugál hatóságok bejelentették az EBF 25. cikkének hatályon kívül helyezésére irányuló szándékukat is. Ennélfogva a cikk hatályon kívül helyezését követően bármely olyan szerkezetátalakítási vagy privatizációs folyamat, amelyben állami vállalat érintett, a magánvállalatokra érvényes, általános portugál adókedvezmény-rendszer hatálya alá fog tartozni.

(18) Ami a visszatérítést illeti, a portugál hatóságok a következőkkel érvelnek: a) csupán négy ügylet kapcsán éltek a rendszer biztosította kedvezménnyel, továbbá ha egy holdingvállalatot létrehozó magánvállalat tőkéjét pénzügyi eszközökbe fektetné, ugyanezeket az adókedvezményeket élvezhetné, és b) a négy ügyletből háromról a *Caixa Geral de Depósitos* (CGD) bank igazgatótanácsa döntött privatizációs perspektívával (holdingvállalat létrehozásának célból), mivel akkoriban a 25. cikket még nem fogadták el. Következésképpen – mivel nem juttatták a vállalatokat semmilyen közfinanszírozási előnyhöz – a portugál hatóságok védik azon álláspontjukat, mely szerint semmilyen visszatérítés nem indokolt.

(19) A következő négy ügylet élt a rendszer biztosította lehetőséggel:

— Az első esetben a portugál CGD pénzügyi intézet leányvállalata, a *Mundial Confiança* (MC) biztosítótársaság értékesítette a *Crédito Predial Português-ben* (CPP) (5,46 %) meglévő részesedését a *Banco Santander Central Hispano* (BSCH) részére 2000. április 5-én. Az MC által elért tőkenyereség 9,3 millió euro volt.

— A második esetben az ügylet létrejöttekor a CGD által ellenőrzött Banco Pinto & Sotto Mayor (BPSM) értékesítette a Banco Totta & Açores (BTA) bankban

([5]) A 495/88. sz. december 30-i törvényrendelet 7. cikkének (2) bekezdése és az EBF 31. cikkének (2) bekezdése a társaságiadóról szóló törvény (CIRC) 44. cikkében szereplő (új 45. cikk) rendelkezést alkalmazta.

([6]) 30-G/2000. sz. december 29-i törvény.

([7]) 109-B/2001. sz. december 27-i törvény.

([8]) A december 30-i 32-B/2002. sz. tövénnyel módosított, a 2003. évi állami költségvetést jóváhagyó EBF 31. cikkének (2) bekezdése szerint: *„A holdingvállalatok (SGPS) és kockázati tőketársaságok (SBS) által legalább egy éve birtokolt tőkerészesedések visszterhes átruházással realizált tőkenyereség és tőkeveszteség, bármilyen jogcímen is működjenek, illetve a megvásárlásukkal járó finanszírozási költségek, nem adódnak hozzá e vállalatok adóköteles nyereségéhez.”*

meglévő részesedését (94,38 %), valamint a CPP-ben meglévő részesedését (7,09 %) a BSCH részére 2000. április 7-én. A BPSM által elért becsült tőkenyereség 310 millió euro volt.

— A harmadik ügylet egy, az MC és a BCP közötti részvénycserére vonatkozott. Az MC 2000. június 19-én értékesítette a BPSM-ben meglévő részesedését (53,05 %) a BCP részére, és cserébe a BCP tőkéjének közel 10 %-át kapta. Az MC által realizált tőkenyereség 1 566,4 millió euro volt.

— Az utolsó, negyedik ügyletben a CGD által elért tőkenyereségről számolnak be, amelyet a brazil ITAÚ S.A. bankban meglévő részesedésének értékesítésekor szerzett 2000 és 2003 között. A CGD által realizált tőkenyereség összesen 357,4 millió euro volt.

(20) Az első három ügyletről a „Grupo Champalimaud" és a BSCH közötti, egymást követő megállapodások keretében döntöttek. Ebből a célból a CGD és a BSCH 1999. november 11-én szerződést írt alá, amely értelmében:

— A BSCH felvásárolta António Champalimaud „Grupo Champalimaud"-ban meglévő részesedését, majd továbbadta azt a CGD-nek.

— A BTA-ban és a CPP-ben meglévő részesedéseket eladták a BSCH-nak.

(21) A „Grupo Champalimaud" szerkezetátalakításának célja a banki és biztosítási tevékenységek különválasztása volt annak érdekében, hogy a portugál felügyeleti szervek hatékonyabban fejthessék ki tevékenységüket (a Banco de Portugal és az Instituto de Seguros de Portugal).

(22) A negyedik esetben a szétválásról a CGD és az Unibanco – União dos Bancos Brasileiros SA. közötti megállapodás alapján döntöttek.

(23) A szóban forgó intézkedés célja azon privatizációs műveletek és szerkezetátalakítási folyamatok fiskális semlegességének biztosítása, amelyekben teljes egészében állami tulajdonú vállalatok és az általuk ellenőrzött vállalatok érintettek.

(24) A portugál hatóságok CGD-részvényesi minőségükben 2000. október 18-án és március 31-én levelet küldtek a Pénzügyminisztériumból, amelyben a stratégiai iránymutatásoknak megfelelően engedélyezték a fenti műveleteket.

V. A TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE

V.1. Állami támogatásként történő minősítés

(25) A Bizottság megerősíti a határozatban szereplő álláspontját, amely szerint hivatalos eljárást indít az intézkedés állami támogatásnak történő minősítéséről. Az EBF 25. cikke, amely mentesíti a társasági adó terhe alól az állami vállalatoknál képződött, privatizációból és szerkezetátalakítási folyamatokból származó tőkenyereséget, állami támogatási rendszert jelentett.

(26) A Bíróság gyakorlata szerint olyan intézkedés, amelyen keresztül az állami hatóságok bizonyos vállalatoknak adómentességet biztosítanak, amely – noha nem jár állami források kiutalásával – az ebben részesülő kedvezményezetteket kedvezőbb pénzügyi helyzetbe hozza a többi adóalanyhoz képest, a Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében állami támogatásnak minősül ([9]).

Állami források

(27) Az EBF 25. cikke állami forrásokat használ fel, mivel az az egyébként az államnak járó társasági adó beszedésétől való eltekintésen alapul. Az e bevételről való lemondásról szóló döntés eleget tesz az állami támogatás kritériumának.

Szelektív előny

(28) Összevetve a Portugáliában általánosan alkalmazott adójogszabályokkal, az EBF 25. cikke előnyhöz juttatja a kedvezményezetteket.

(29) A figyelembe veendő általános adójogszabály-rendszer általában véve a vállalatokra vonatkozik, tulajdoni szerkezetüktől (állami vagy nem állami), formájuktól (holding- vagy nem holdingvállalatok) függetlenül.

(30) Az általános adójogszabály-rendszer nem kizárólag a holdingvállalatokra (SGPS) alkalmazandó, mert az EBF 25. cikkével összefüggő ügyletek (szerkezetátalakítási folyamatok) ugyanúgy érinthetik a holdingvállalatokat, mint más vállalatokat.

(31) Ami a Portugáliában a holdingvállalatok által szerzett tőkenyereségre vonatkozó adórendszert illeti, a kedvezményt jelentő adórendszer 1993-ban lépett hatályba. Ennek ellenére akkor, amikor a fent említett ügyletek megtörténtek, a kedvezményes bánásmódra csak akkor volt lehetőség, ha a megszerzett nyereséget újra befektették. Ez azt jelenti, hogy még a holdingvállalatoknál (SGPS) érvényes rendszerhez képest is – amely nem az általános portugál rendszer volt – az a következtetés volt levonható, hogy a teljes egészében állami tulajdonú vállalatok, illetve az általuk ellenőrzött vállalatok számára szelektív előnyt biztosítottak.

(32) A tőkenyereségek adómentessége komparatív előnyben részesíti az állami vállalatokat más, ugyanazon gazdasági szektorban működő vállalatokkal szemben abban az értelemben, hogy ezek az állami vállalatok tevékenységeik során nagyobb működési pénzforgalommal rendelkeznek. Az intézkedés céljától függetlenül az állami támogatás a hatáson alapul, nem pedig a célon.

(33) Az előnyt csak bizonyos, teljes mértékben állami tulajdonú vállalatoknak és az általuk ellenőrzött vállalatoknak juttatják, amelyek privatizációja vagy átszervezése össz-

([9]) C-6/97. sz. ügy, Olasz Köztársaság kontra az Európai Közösségek Bizottsága, [EBHT 1999., I-2981. o.] 16. pont.

hangban van az állam politikai célkitűzéseivel. Kiszorul a kedvezményezett állami tulajdonú vállalatokkal versenyző minden egyéb vállalat, a magántulajdonú vállalatokat is beleértve. A Bizottságnak a vállalatok közvetlen adóztatásával kapcsolatos intézkedésekhez nyújtott állami támogatásokra vonatkozó előírások alkalmazásáról szóló közleménye ([10]) megemlíti, hogy például amikor néhány állami vállalat mentesül a társasági adóteher alól, a Szerződés 92. cikke értelmében állami támogatásnak minősülhetnek azok a szabályok, amelyek ilyen kedvezményes bánásmódot biztosítanak olyan vállalatoknak, amelyek jogállásuk szerint állami vállalatok és gazdasági tevékenységet folytatnak.

(34) A 25. cikk adóügyi rendelkezései *de jure* szelektívek, mivel csak bizonyos vállalatokra vonatkoznak (vagyis az állami vállalatokra, illetve az ezek által ellenőrzött vállalatokra). Ezen felül az intézkedést *de facto* kizárólag a banki és biztosítási szektor állami vállalataira, illetve az ezek által ellenőrzött vállalatokra alkalmazták, ami kitűnik a portugál hatóságok által rendelkezésre bocsátott adatokból.

(35) A portugál hatóságok tagadják az intézkedés szelektív jellegét azzal érvelve, hogy az intézkedés az állami szektor vállalataira mint vállalati kategóriára vonatkozik, ennélfogva általános intézkedés. Ennek ellenére a Bizottság nem tudja elfogadni ezt az érvet az alábbi okokból:

(36) Először is nem létezik az adózás vonatkozásban releváns, állami vállalati szektor mint fogalom, mivel az EBF 25. cikke alapján potenciálisan előnyre jogosult vállalatok elvileg számos piacon tevékenykedhetnek.

(37) Másodszor ezen intézkedés nem teszi lehetővé az állami vállalatok bármely sajátosságának azonosítását a magánvállalatokhoz képest. Magánvállalatok és Portugáliában leányvállalattal rendelkező külföldi állami vállalatok is részt vehetnek átszervezési programokban. Továbbá részvényesei dönthetnek úgy, hogy eladják a vállalatokat, de nem élhetnének a rendszer biztosította lehetőséggel.

(38) Harmadszor az intézkedés az állami vállalatoknak csak egyetlen alszektorát célozza meg: azokat, amelyek éppen privatizáció vagy átszervezés alatt állnak, és amely műveleteket a Pénzügyminisztérium elismer. Az intézkedés szelektív, még az állami vállalati szektoron belül is, és az illetékes hatóság korlátlan hatásköre miatt.

(39) Ennélfogva a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az EBF 25. cikke szelektív előnyt nyújtott. Az érintett intézkedés szelektivitását a portugál adórendszer természete és szerkezete nem indokolja.

Kereskedelmi hatások, a verseny torzulása

(40) Annak érdekében, hogy a privatizáció vagy szerkezeti átalakítás alatt álló állami vállalatok tőkenyereségei adócsökkentésben részesüljenek, az EBF 25. cikke operatív előnyhöz juttatja ezeket a vállalatokat, és megerősíti pozíciójukat a többi vállalathoz képest. Értékelésében a Bizottság nem vizsgálja, hogy a támogatás ténylegesen is hatással van-e a tagállamok közötti kereskedelemre, vagy ténylegesen torzítja-e a versenyt, csupán azt vizsgálja, hogy a támogatás befolyásolhatja-e a kereskedelmet, és torzíthatja-e a versenyt ([11]). Amennyiben egy tagállamnak juttatott támogatás a Közösségen belüli kereskedelemben egy vállalat versenyhelyzetét más vállalatokhoz képest erősíti, úgy kell tekinteni, hogy a támogatás ez utóbbiakat befolyásolja ([12]).

(41) Ezen felül az összes azonosított kedvezményezett a banki és biztosítási szektorban működik, amely szektorok már évek óta nyitottak a piaci verseny előtt. A fokozatos liberalizáció növelte a versenyt, amely már kialakulhatott volna az EK-Szerződésben előírt tőkemozgás szabadsága következtében is.

(42) A tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás és a támogatások versenyt torzító hatása kiváltképpen e tevékenységi szektorokban érezhető ([13]).

(43) Következésképpen a támogatási rendszer a kereskedelmet befolyásolhatja, és a versenyt torzíthatja.

Következtetés

(44) A fentekből következik, hogy az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében az EBF 25. cikkében meghatározott kivételes adórendszer, amely a társasági adó alól (IRC) mentesíti az állami vállalatoknál privatizáció és szerkezeti átalakítás következtében képződő tőkenyereségeket, állami támogatásnak minősül.

V.2. **A támogatás jogellenesnek minősítése**

(45) Portugália bejelentés nélkül alkalmazta ezt a támogatási rendszert. Ennélfogva Portugália az EBF 25. cikke alkalmazásával megsértette a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdését.

([10]) HL C 384., 1998.12.10., 3. o.

([11]) Lásd pl. a Bíróság által C-303/88. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének [EBHT 2004., I-3679. o.] 44. pontját.

([12]) 730/79. sz., Philip Morris Holland kontra Bizottság ügy, [1980., EBHT 2671. o.], 11. pont.

([13]) A bankszektorban folytatott kereskedelemre és versenyre kifejtett torzító hatást illetően lásd különösen a C-222/04. sz. „*Fondazioni bancarie*” ügyben 2005. december 15-én hozott ítélet 139. és azt követő pontjait, valamint az ott említett ítélkezési gyakorlatot.

V.3. **A jogellenesen nyújtott támogatási rendszer összeegyeztethetősége**

(46) E támogatás nem egyeztethető össze a 87. cikk (2) bekezdésével. A támogatási intézkedések nem voltak sem az egyes fogyasztóknak szánt, szociális jellegű támogatásoknak, sem a természeti csapások vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatásoknak, sem pedig bizonyos, a Németországi Szövetségi Köztársaság Németország felosztása által érintett területei gazdaságának nyújtott támogatásoknak tekinthetők.

(47) A támogatás ugyanolyan formában alkalmazható az ország teljes területén, ennélfogva nem tekinthető összeegyeztethetőnek a 87. cikk (3) bekezdésének a) és c) pontjával, amely egyes régiók fejlesztését célozza.

(48) A Bizottság úgy véli, hogy a 87. cikk (3) bekezdésének c) pontja értelmében a szóban forgó működési támogatás nem hat ösztönzőleg bizonyos gazdasági tevékenységek fejlődésére, nevezetesen azért, mert ez a rendelkezés megköveteli, hogy e támogatás „ne befolyásolja hátrányosan a kereskedelmi feltételeket a közös érdekkel ellentétes mértékben", amely feltétel ebben az esetben a Bizottság szerint nem teljesül. A támogatás nem felel meg az alkalmazása idején hatályos, a közösségi iránymutatások által előírt, vészhelyzet vagy szerkezeti átalakítás esetén alkalmazandó állami támogatásokra vonatkozó egyik feltételnek sem ([14]). Nem irányul semmilyen egyéb, közös érdekű, horizontális célkitűzésre sem. Végül a pénzügyi szektorra korlátozódó alkalmazás nem módosítja az értékelés eredményét, főleg mivel e szektor különösen érzékeny a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatásra és a támogatás hatására a verseny torzítását illetően.

(49) A támogatás továbbá nem egyeztethető össze sem a 87. cikk (3) bekezdésének d) pontjával (a kultúrát és a kulturális örökség megőrzését előmozdító támogatások), sem annak e) pontjával (a támogatások olyan egyéb fajtái, amelyekről a Tanács határoz). Portugália soha nem kérte e mentességek alkalmazását.

(50) A támogatás továbbá nem egyeztethető össze a 87. cikk (3) bekezdésének b) pontjával sem. A támogatás nem tekinthető a „közös európai érdeket szolgáló fontos projektnek", mivel egyetlen tagállam állami vállalatai élhetnek csak vele, nem pedig a Közösség egésze, továbbá nem mozdít előre konkrét, pontosan meghatározott projektet, nem célja „valamely tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetése" sem, mivel úgy tűnik, a támogatás nélkül a portugál gazdaságban nem lépne fel súlyos zavar.

(51) Portugália – néhány nagyon általános kijelentés kivételével – egyetlen esetben sem kérte kifejezetten a Szerződésben szereplő mentességek alkalmazását.

([14]) A nehéz helyzetben lévő vállalatok megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatások (HL C 288., 1999.10.9., 2. o.).

VI. **VISSZATÉRÍTÉS**

(52) A 659/1999/EK rendelet 14. cikkének (1) bekezdése értelmében amennyiben a jogellenes támogatások esetén elutasító határozat születik, a Bizottság dönt arról, hogy az érintett tagállam hozza meg a szükséges intézkedéseket a támogatásnak a kedvezményezettől történő visszavételére. A Bizottság nem követeli meg a támogatás visszatérítését, amennyiben az ellentétes a közösségi jog valamelyik általános elvével.

(53) A Bizottság úgy véli, hogy ebben az ügyben nincsen olyan általános, közösségi jogi elv, amely megakadályozná a visszatérítést.

(54) A portugál hatóságok azzal érvelnek, hogy a támogatási rendszer által kedvezményezett négy ügylet a holdingvállalatokra (SGPS) vonatkozó portugál adórendszer alapján mindenképpen mentesült volna az adó alól. A négyből három ügyletet továbbá még a korábbi rendszer értelmében hagytak jóvá, mivel akkor még az EBF 25. cikkét nem hagyták jóvá. Következésképpen a portugál hatóságok úgy vélik, hogy a visszatérítés nem indokolt.

(55) A Bíróság ítélkezési gyakorlata ([15]) és a Bizottságnak a vállalatok közvetlen adóztatásáról szóló közleménye szerint ([16]) a visszatérítésnél kell mérlegelni a korábbi helyzet helyreállítását annak megvizsgálása érdekében, hogy létezett-e olyan alternatív adózási elbánás, amely a jogellenes támogatás hiányában, illetve a közösségi joggal összhangban lévő nemzeti szabályok alapján a meglévőhöz hasonló előnyt nyújthatott volna a szóban forgó vállalatoknak.

(56) Az eredeti helyzet visszaállítása érdekében visszatérítendő összeg a következő módon számítható ki: i) le kell vonni az állami vállalatoknak vagy az azok által ellenőrzött vállalatoknak az EBF 25. cikke alapján juttatott teljes nettó nyereségből ii) a rendes adózási elbánás szerinti adó mértékét, amelyet abban az esetben vetettek volna ki, ha a szóban forgó ügyleteket a támogatás igénybevétele nélkül hajtották volna végre. Az „*Unicredito*" ügyben ([17]) a Bíróság utal arra, hogy a visszatérítendő összeget nem lenne helyes az olyan ügyletek fényében meghatározni, amelyeket a vállalatok akkor hajthattak volna végre, ha nem a támogatott ügyleti forma mellett döntenek. Ily módon a Bizottságnak nem kell mérlegelnie azokat a lehetőségeket, amelyeket az érdekelt piaci szereplők – például az ügyletek másképpen történő kivitelezésével – feltételezhetően végrehajtottak volna.

(57) Így azon helyzet értékeléséhez, hogy mi történt volna akkor, ha a szóban forgó ügyleteket az adócsökkentés nélkül hajtották volna végre, meg kell vizsgálni az EBF 25. cikke alapján kedvezményben részesült minden egyes

([15]) C-148/04. sz. *Unicredito Italiano SpA* ügy.

([16]) Az állami támogatási szabályoknak a vállalatok közvetlen adóztatásával kapcsolatos intézkedésekre történő alkalma bizottsági közlemény (HL C 384., 1998.12.10., 3. o.).

([17]) Lásd a 19. megjegyzést, 113–119. pont.

ügyletet. Jelen esetben ez a vizsgálat a portugál hatóságok által rendelkezésre bocsátott információk alapján elvégezhető az egyes ügyletek további információk alapján történő újabb értékelésének sérelme nélkül.

Az első két ügylet

(58) Az első ügylet esetében 2000. április 5-én az MC értékesítette a *Crédito Predial Portuguêsben* (CPP) meglévő részesedését a BSCH-nak. A második ügylet során 2000. április 7-én a CGD által ellenőrzött BPSM értékesítette a BTA bankban, valamint a CPP-ben meglévő részesedését a BSCH-nak.

(59) Mivel az EBF 25. cikkét még nem tették közzé az ügyletek előkészítésekor, mindkét ügyletet a CGD igazgatósága a holdingvállalatokra (SGPS) alkalmazandó adójogszabályok alapján tervezte meg és hagyta jóvá. E tekintetben a holdingvállalatok (SGPS) létrehozása, ugyanúgy mint az azt követő részvényeladások és -cserék, az általános portugál adórendszer alapján adómentesek lettek volna. A portugál hatóságok minden kapcsolódó dokumentumot átadtak a Bizottságnak.

(60) A kérdéses ügyleteknél a szereplők megválasztása valójában egyáltalán nem volt véletlen, de a döntéseket a szóban forgó csoportok igazgatótanácsai már eltervezték és jóváhagyták. Továbbá már teljesültek a holdingvállalatokra (SGPS) vonatkozó, általános adójogszabályi feltételek az ügyletek végrehajtásához. A portugál hatóságok megerősítették, hogy ilyen ügyletekhez nem volt szükség az adóhatóság előzetes engedélyére.

(61) Következésképpen a Bizottság úgy véli, hogy ebben a két esetben nincs szükség semmilyen visszatérítésre. Ezen ügyleteknél nem járt semmilyen előnnyel az EBF 25. cikkének alkalmazása, mivel a cikk még nem létezett és – a végrehajtott művelet jellemzőit figyelembe véve – az MC és a BPSM a holdingvállalatokra (SGPS) vonatkozó, általános portugál adórendszer alapján mentesült az adó alól.

A harmadik ügylet

(62) A harmadik ügylet esetében az MC és a BCP között jött létre részvénycsere, ahogy az fentebb már említésre került.

(63) Az ebben a formában az MC által végrehajtott ügyletben realizált tőkenyereség, amely során a BSPM tőkéjének nagy részét a BCP törzstőkéjének mintegy 10 %-ra cserélte, a körlevél (CIRC) 67. és 72. cikkében meghatározott „egyesülésére, szétválására, eszközátruházására és részesedéscserére" vonatkozó különleges adójogszabályok hatálya alá tartozik. Ezek a cikkek a 90/434/EGK irányelvet ([18]) alkalmazzák, amely nem biztosít más lehetőséget a tagállamok részére, mint az ügylet adómentessé tételét.

(64) 2000. november 14-i végzésében a pénzügyminiszter minden bizonnyal úgy határozott, hogy ezen ügylet esetében alkalmazza az EBF 25. cikkét. Mindazonáltal ebben az esetben az EBF 25. cikkének alkalmazása nem járt semmiféle előnnyel, mivel a CIRC 71. cikkének (1) bekezdésébe átültetett mentességet közösségi irányelv írja elő, és az általános adóügyi elbánás része, amelyet a jogszerűtlen támogatás hiányában és a közösségi joggal összeegyeztethető nemzeti jogszabályok alapján alkalmaztak volna a ténylegesen megvalósult műveletnél. Következésképpen ebben az esetben sincsen helye visszatérítésnek.

A negyedik ügylet

(65) A negyedik, egyben utolsó ügylet esetében 2000 és 2003 között a brazil ITAÚ, SA bankban meglévő részesedésének értékesítésekor a CGD realizált tőkenyereséget. A másik három művelettel ellentétben ezen ügylet nem kapcsolódik a „Grupo Champalimaud" és a BSCH közötti megállapodásokhoz.

(66) A tényleges értékesítés 2000 és 2003 között több, egymást követő ügylet során történt. Bár a portugál hatóságok azzal érvelnek, hogy az ügylet egy holdingvállalaton (SGPS) keresztül is létrejöhetett volna, valójában nem az általánosnál kedvezőbb adózási elbánás érdekében tervezték a vállalati forma létrehozását. Ennélfogva – figyelembe véve az *Unicredito*-ügyet – a Bizottság úgy véli, hogy a holdingvállalatokra vonatkozó adómentesség alkalmazása kapcsán a múltbeli események rekonstruálása jelen esetben csak feltételezett tények alapján lenne lehetséges. A portugál hatóságok nem nyújtottak elegendő részletes tájékoztatást az ügylet különböző fázisaival kapcsolatban, amelyek alapján fennállhatott volna az adóügyi semlegesség abban az esetben is, ha az EBF 25. cikkét nem alkalmazták volna.

(67) Ennélfogva a portugál hatóságok nem bizonyították ebben a szakaszban, hogy a ténylegesen elért tőkenyereségnek (357,4 millió euro) a tényleges adókulcs alkalmazása melletti adóját és kamatait nem kell visszatéríteni.

VII. **KÖVETKEZTETÉS**

(68) A Bizottság úgy véli, hogy Portugália az EBF 25. cikke alkalmazásával megsértette a Szerződés 88. cikkének

([18]) A különböző tagállamok társaságainak egyesülésére, szétválására, eszközátruházására és részesedéscseréjére alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről szóló, 1990. július 23-i 90/434/EGK tanácsi irányelv (HL L 225., 1990.8.20.). A 8. cikk (1) bekezdése meghatározza: „*Egyesülés, szétválás vagy részesedéscsere esetén az átvevő vagy a megszerző gazdasági társaság tőkéjét megtestesítő értékpapírok elosztása az átadó vagy a megszerzett gazdasági társaság tagjai (részvényesei) számára ez utóbbi társaság tőkéjét megtestesítő értékpapírokért cserében, önmagában nem adhat okot a tagok (részvényesek) jövedelmének, nyereségének vagy tőkenyereségének bármely címen történő megadóztatására.*"

(3) bekezdését. Ez a támogatási rendszer nem egyeztethető össze a közös piaccal, és azt vissza kell vonni a portugál hatóságok által vállalt kötelezettségnek megfelelően.

(69) E határozat az egész rendszerre vonatkozik, és azonnal végre kell hajtani a rendszer keretében jóváhagyott támogatások visszatérítésére vonatkozóan is. A határozat mindazonáltal nem sérti azt a lehetőséget, hogy az egyedi esetben jóváhagyott támogatások vagy azok egy része összeegyeztethetőnek minősül a közös piaccal.

(70) A portugál hatóságok bizonyították, hogy az első három ügylet esetében nincs szükség semmilyen visszatértésre. Ennélfogva a portugál hatóságok által nyújtott információk alapján és egy minden ügyletre kiterjedő, további információk jövőbeni benyújtásán alapuló újabb vizsgálat sérelme nélkül, kizárólag a CGD brazil ITAÚ, SA bankban meglévő részesedésének értékesítéséből származó tőkenyeresége után kapott támogatást kell visszatéríteni,

A KÖVETKEZŐKÉPPEN HATÁROZOTT:

1. cikk

A Portugália által az EBF 25. cikke alapján létrehozott állami támogatási rendszer nem egyeztethető össze a közös piaccal.

2. cikk

Portugáliának az 1. cikkben említett támogatási rendszert hatályon kívül kell helyeznie.

3. cikk

1. Portugália megteszi a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az 1. cikkben említett jogszerűtlen támogatást a kedvezményezettektől visszavegye.

2. A visszavételre haladéktalanul és a nemzeti jog eljárásaival összhangban kerül sor, feltéve hogy azok lehetővé teszik e határozat azonnali és hatékony végrehajtását.

3. A visszafizetendő támogatás után kamatot számítanak fel a támogatásoknak a kedvezményezettek rendelkezésére bocsátásától azok tényleges visszafizetéséig terjedő időszakra.

4. A kamatokat a regionális támogatások támogatástartalmának kiszámításához használt referencia-kamatláb alapján számítják ki.

4. cikk

Portugália az e határozatról történő értesítést követő két hónapon belül tájékoztatja a Bizottságot a határozat betartása érdekében foganatosított intézkedésekről. Erre a célra az e határozat I. mellékletben szereplő kérdőív szolgál.

5. cikk

Ennek a határozatnak a Portugál Köztársaság a címzettje.

Kelt Brüsszelben, 2006. július 4.

a Bizottság részéről

Neelie KROES

a Bizottság tagja